

นวนวาสิติสตฺเถร ๖๓ ๖

“อญฺญา หิ ลาภุปนีสํวติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตฺถา เขตฺวเน
วิหรนฺโต นวนวาสิติสตฺเถรํ อารพฺภ กเถสิ ๖

พระสารีบุตรอนุเคราะห์พราหมณ์ผู้ยากจน

(หน้า ๑๗๒-๑๗๔ เทสนา ราชคเห - อสมฺภินฺนุจิริปายาสํ อทฺสุ)

เทสนา ราชคเห สมฺภูจिता ๖ สารีปุตฺตตฺเถรสฺส กิริ ปิตุ
วงฺคนฺตพฺรหฺมณฺสฺส สหายโก มหาเสนพฺรหฺมโณ นาม ราชคเห
วสฺติ ๖ สารีปุตฺตตฺเถโร เอกทิวสํ ปิณฺฑทาย จรฺนฺโต ตสฺมิมิ อนุภม
ปาย ตสฺส เคหทฺวารํ อคฺมาสิ ๖ โส ปน ปริกฺชีณฺวิภโว ทลิตฺุโท
ชาโต ๖ โส “มม ปุตฺโต มยฺหิ เคหทฺวาเร ปิณฺฑทาย จริตฺุ อาคโต
ภวิสฺสตี, อหฺลยฺจมฺหิ ทฺุคฺคโต, มม ปุตฺโต มยฺหิ ทฺุคฺคตภาวํ น
ชานาตี มลฺยเณ, นตฺถิ เม โกจิ เทยฺยธมฺโมติ ตสฺส สมฺมุขา ภวิสฺส
อสฺกโกนฺโต นิสฺสิย ๖ เถโรปิ อปรมฺปิ ทิวสํ อคฺมาสิ ๖ พฺรหฺมโณ
ตเถว นิสฺสิย ๖ “กิลฺยจิทฺเว ลภิตฺวา ทสฺสามิมิ จินฺเตนฺโต นาลภิ ๖
อเถกทิวสํ เอกสฺมิมิ พฺรหฺมณฺวาจเก อุลลสาณฺเณน สทฺธิํ ปายาส
ปาดิํ ลภิตฺวา อาทาย เคหํ คนฺตฺวาว เถรํ อนุสฺสริ “อิมํ ปิณฺฑ
ปาดิํ มยา เถรสฺส ทาทฺุ วุณฺณตฺติตี ๖ เถโรปิ ตํจณฺเณว ฌานํ
สมาปชฺชิตฺวา สมาปตฺติโต วุณฺณจาย ตํ พฺรหฺมณฺมํ ทิสฺวา “พฺรหฺมโณ
เทยฺยธมฺมํ ลภิตฺวา มม อาคมนํ ปจฺจาสีสฺสตี, มยา ตตฺถ คนฺตฺุ
วุณฺณตฺติตี สงฺฆาณฺนิ ปารุปีตฺวา ปตฺตมาทาย ตสฺส เคหทฺวาเร จิตฺเมว
อตฺตานํ ทสฺเสสิ ๖ พฺรหฺมณฺสฺส เถรํ ทิสฺวา ว จิตฺตํ ปสฺสีทิ ๖ อถ
นํ อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา ปฏิสนฺถาริ กตฺวา อนฺโตเคเห นิสฺสีทาเปตฺวา

ปายาสปาตี คเหตฺวา เณรสฺส ปตฺเต อากิริ ฯ เถโร อุปทฺถมฺ ปรฺฏิจ
 จิตฺวา หตฺเถน ปตฺตํ ปิทฺธิ ฯ อถ นํ พุราหุมนฺ “ภนฺเต เอกสฺส
 ปรฺฏิวีสมตฺโตว อัย ปายาสฺ, ปรโลก- สงฺคหํ เม กโรถ, มา อิตฺ
 โลกสงฺคหํ; นิรวเสสเมว ทาทูกาโมมฺหิตฺติ สพฺพํ อากิริ ฯ เถโร ตตฺ
 เถว ปรฺฏิภูณฺชิ ฯ อถสฺส ภตฺตกิจฺจปรฺโยसानเ ตมฺปิ สากฺกํ ทตฺวา
 วนฺทิตฺวา เอวมาห “ภนฺเต อหฺมปิ ตุมฺहेหิ ทิฏฺฐจฺจมฺเมว ปาปุณฺเณย
 ยนฺติ ฯ เถโร “เอวํ โทตฺถ พุราหุมนฺนาติ ตสฺส อนฺุโมทนํ กตฺวา
 อุกฺกจายาสนา ปกฺกมฺนฺโต อนฺุปฺพุเพน จาริกํ จรฺมานิ เขตฺวานํ อค
 มาสิ ฯ

ทุกคตกาเล ทินฺนทานํ ปน อติวีย หาเสตีติ พุราหุมนฺปิ ตํ
 ทานํ ทตฺวา ปสนฺนจิตฺโต โสมนสฺสชาโต เถเร อธิมตฺตสิเนหฺมกาสิ ฯ
 โส เถเร สิเนเหเนว กาลํ กตฺวา สาวตฺถิยํ เณรสฺส อุปฺภูจากรุกฺเล
 ปรฺฏิสนฺธิ คณฺหิ ฯ ตังถณฺณเถว ปนสฺส มาตา “กฺุจฺฉิยํ เม คพฺโภ
 ปตฺติฏฺจิตฺติ สามิกสฺส อาโรเจสิ ฯ โส ตสฺสา คพฺภปรฺิหารํ อทาสิ ฯ
 ตสฺสา อจฺจุณฺหตฺติสฺตอติอมฺพิลาทิปรฺิโภคํ วชฺเชตฺวา สุเขน คพฺภํ
 ปรฺิหรมานาย เอวรฺุโป โททโพ อุปฺปชฺชิ “อโห วตาหํ สารีปฺุตตตฺ-
 เถรปฺมุขานิ ปลฺจ ภิกฺขุสฺตานิ นิมนฺเตตฺวา เคเห นิสฺีทาเปตฺวา
 อสมฺภินฺนจฺีรปายาสํ ทตฺวา สยมฺปิ กาสาวตฺถานิ ปรฺิทฺทิตฺวา
 สุวณฺณสรฺกํ อาทาย อาสนปรฺิยนฺเต นิสฺีทิตฺวา เอตฺตกานํ ภิกฺขุณํ
 อจฺจุณฺจปายาสํ ปรฺิภูณฺเชยฺยนฺติ ฯ ตสฺสา กิร โส กาสายวตฺถ-
 ปรฺิทหนฺโททโพ กฺุจฺฉิยํ ปฺุตตสฺส พุทฺธสาสเน ปพฺพชฺชาย ปุพฺพนิ
 มิตฺตํ อโหสิ ฯ อถสฺสา ฌาตกา “ธมฺมิโก โน ธีตาย โททโพติ สารีปฺุตตตฺ
 เถร์ สงฺฆตฺเถร์ กตฺวา ปลฺจณฺนํ ภิกฺขุสฺตานํ อสมฺภินฺนจฺีรปายาสํ อทฺสุ ฯ

พราหมณ์ยากจนในกรุงสาวัตถี

(หน้า ๑๗๔-๑๗๖ สัปต เอภัง กาสาวัง – ปริจเฉทโท นตฺถิ)

สัปต เอภัง กาสาวัง นิวาเสตฺวา เอภัง ปารุปีตฺวา สุวณฺณสรกั
คเหตุวา อาสนปรียนฺเต นิสินฺนา อุจฺฉิฏฺฐปายาสิ ปริภุญฺชิ ฯ โทห
โพ ปฏิปฺปสฺสมภิ ฯ ตสฺสา ยาว คพฺภวฺจฺจนา อนฺตรนฺตฺรา กตมฺงค
เลสุปี ทสฺมาสจฺเจเนน ปุตฺตํ วิชิตฺวา ยถา กตมฺงคเลสุปี สารีปฺตตต
เถรปฺมุขานํ ปณฺจณฺนํ ภิกฺขุสฺตานํ อปฺโปทกมฺรฺฐปายาสเมว อหํสุ ฯ
ปุพฺพเพ กิเรส ทารเกน พฺราหฺมณกาเล ทินฺนปายาสสฺส นิสฺสนฺโท
ฯ ชาตมฺงคตทิวเส ปน ตํ ทารกํ ปาโต ว นหาเปตฺวา มณฺฑเทตฺวา
สิริสยเน สตสฺสทสฺสคฺข-นิกสฺส กมฺพลสฺส อุปฺริ นิปชฺชาเปสุํ ฯ โส
ตตฺถ นิปนฺนโก ว เถรํ โอลเเกตฺวา “อัย เม ปุพฺพพจฺริโย,
มยา เอตํ นิสฺสาย อัย สมฺปตฺติ ลหฺธา, มยา อิมสฺส เอภัง
ปริจจาคํ กาคํ วฏฺฏตีติ ลิกฺขาปทคฺคหณฺตถาย นียมาโน ตํ
กมฺพลํ จุพฺงคฺคฺคิยา เวเจตฺวา อคฺคเหสิ ฯ อถสฺส “องฺคฺคิยา กมฺพล
ลคฺคโคติ หริตฺถ อารภีสุ ฯ โส ปโรทิ ฯ ฅาตกา “อเปถ, มา ทารกํ โร
ทาเปถาติ กมฺพลเเนว สทฺธี อานยฺสิสุ ฯ โส เถรํ วนฺทนกาเล กม
พลโต องฺคฺคิ อปฺกุกทฺตฺมิตฺวา กมฺพลํ เถรสฺส ปาทมฺุเล ปาเตสิ ฯ
อถ ฅาตกา “ทหเรน กุมาเรน อชานิตฺวา กตฺนติ อวตฺวา “ปุต
เตน โน ทินฺนํ ปริจจตฺตเมว โทตฺถ ฆนฺเตติ วตฺวา “ฆนฺเต
สตสฺสทสฺสคฺขนิเกน กมฺพลเเนว ปุชาการกสฺส ตุมฺหากํ ทาสสฺส ลิก
ขาปทานิ เทถาติ อหํสุ ฯ “โก นามายํ ทารโกติ ฯ “ฆนฺเต อยฺเยน
สมานนามโกติ ฯ “ติสฺโส นามเส ภวิสฺสตีติ ฯ เถโร กิร คิหิกกาเล
อุปฺติสฺสมาณโว นาม อโหสิ ฯ มาตาปิสฺส จินฺเตสิ “น มยา

ปุตตสส อชฌาสโย ภินุทิตพโพติ ฯ เอวํ ทารกสส นามกรณมง
คลํ กตฺวา ปุณฺ ๓สส อาหารปริโภคมงฺคเลปี ปุณฺ ๓สส กณฺณวิชฌ
นมงฺคเลปี ทุสฺสคคหณมงฺคเลปี จุฬากรณมงฺคเลปี สารี
ปุตตตฺเถรปฺมุขานํ ปญฺจนํ ภิกฺขุสฺถานํ อปฺโปทกมฺรฺปายาสมเว
อํทฺสุ ฯ ทารโก วุฑฺฒิมนฺวาย สฺตฺตวสฺสติกกาเล มาตฺรํ อาท “อมฺม
เถรสฺส สนฺติเก ปพฺพชิสฺสามีติ ฯ สว “สาธฺมฺ ตาต, ปุพฺเพวาทํ ‘น มยา
ปุตตสฺส อชฌาสโย ภินุทิตพโพติ มนํ อกาสิ, ปพฺพช ปุตตกา
ติ เถรํ นิมนฺตาเปตฺวา ๓สส อากตฺสส ภิกฺขํ ทตฺวา “ภนฺเต ตุม
หากํ ทาโส ‘ปพฺพชิสฺสามีติ วทติ, อิมํ อาทาย สายํ วิหารํ คมิสฺสา
มาติ เถรํ อูโยเชตฺวา สายณฺหสมเย มหนฺเตน สกฺการสม
มาเนน ปุตตมาทาย วิหารํ คนฺตฺวา เถรสฺส นิยฺยาเทสิ ฯ เถโร เตน
สทฺธี กเถสิ “ติสฺส ปพฺพชฺชา นาม ทุกฺกรา, อพฺภุณฺหน อตฺเถ
สตี, สีตลํ ลภฺติ, สีตเลน อตฺเถ สตี, อพฺภุณฺหํ ลภฺติ, ปพฺพช
ตา นาม กิจฺเฌน ชีวนฺติ, ตฺวญฺจ สุเขธิตฺติ ฯ “ภนฺเต อํ ทุมฺเหหิ
วุตตนิยฺยาเมน สพฺพํ กาคฺตุํ สกฺขิสฺสามีติ ฯ เถโร “สาธฺมฺติ วตฺวา ๓สส
ปฏิกฺกมฺนสิการ- วเสน ตจฺปญฺจกมฺมญฺจานํ อากิจฺจิตฺวา ตํ ปพ
พาเชสิ ฯ สกฺลมฺปี หิ ทวตฺตีสาการํ กเถตุํ วญฺญฺติเยว, สพฺพํ กเถ
ตุํ อสฺกโกนฺเตน ตจฺปญฺจกํ กเถตพฺพเมว, อิทํ หิ กมฺมญฺจานํ สพฺพ
พฺพุทฺธานํ อวิชฺหิตเมว ฯ เกสชาติสุ เอเกกโกญฺจาเส อรหฺตตปฺปตฺตานํ
ภิกฺขุณฺมฺปี ภิกฺขุณฺนฺมฺปี อุปาสกาณฺมฺปี อุปาสิกาณฺมฺปี ปริจฺเฉท
นตฺถิ ฯ

ทารกบริจาคทาน

(หน้า ๑๗๖-๑๗๘ อพฺยตฺตา ภิกฺขุ ปน – ปกฺขิปิตฺวา ปฏฺิจฺฉาเทสิ)

→ อ พ ย ต ต า
ภิกฺขุ ปน ปพฺพาเชนฺตา อรหตฺตสฺส อฺปนฺนสฺสยํ นาสฺเนติ; ตสฺมา
เถโร กมฺมฏฺจานํ อัจฉิกฺขิตฺวา ว ปพฺพาเชตฺวา ทสฺสุ สึเลสุ ปตฺติฏฺจ
าเปสิ ฯ มาตาปิตโร ปุตฺตสฺส ปพฺพชิตฺสฺส สกฺกาโร กโรนฺตา
สฺตตฺตาหิ วิหารเวยว พุทฺธปฺปมฺขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส อปฺโปทก
มรฺฐปายาสเมว อทฺสุ ฯ ภิกฺขุปี “นิพทฺธํ อปฺโปทกมรฺฐปายาสํ ปรีกฺขณฺชิตํ
น สกฺโกมาติ อฺชฺฌายีสุ ฯ ตสฺสปี มาตาปิตโร สฺตตฺตเม ทิวเส สายํ
เคหํ อคมํสุ ฯ สามเณโร อฏฺฐจเม ทิวเส ภิกฺขุหิ สทฺธี ปิณฺฑทาย ปา
วีสิ ฯ

สาวตถึวาสิโน “สามเณโร กิร อชฺช ปิณฺฑทาย ปวีสิสฺสติ,
สกฺกากรมสฺส กิริสฺสามาติ ปลฺยจหิ สากฺกสฺสเทหิ จุมฺพิฏฺฏกานิ กตฺวา
ปลฺยจ ปิณฺฑทปาตสฺตานิ สชฺเชตฺวา อาทาย ปฏฺิปปเถ จตฺวา อทฺสุ
ฯ ปฺนทิวเส วิหารสฺส อฺปนฺนํ อากนฺตฺวา อทฺสุ ฯ เอวํ สามเณ
โร ทฺวีเหว ทิวเสหิ สากฺกสฺสทสฺเสน สทฺธี ปิณฺฑทปาตสฺสทสฺสํ
ลภิตฺวา ภิกฺขุสงฺฆสฺส ทาเปสิ ฯ พุราหุมนฺนกาเล ทินฺนสฺส อุลล
สากฺกสฺส กิเรส นิสฺสนฺโท ฯ อถสฺส ภิกฺขุ “ปิณฺฑทปาตทายกตฺติสฺสโต
นามํ กิริสฺสุ ฯ ปุเนกทิวสํ สามเณโร สีสฺตกาเล วิหารจาริกํ จรฺนฺโต
ภิกฺขุ ตตฺถ ตตฺถ อคฺคิสฺสาลาทิสฺสุ วิสิพฺเพนฺเต ทิสฺวา อาห “กึ ฆนฺ
เต วิสิพฺเพนฺตา นิสฺนฺนตฺถาติ ฯ “สีตํ โน ปิเพติ สามเณราติ ฯ
“ฆนฺเต สีสฺตกาเล นาม กมฺพลํ ปารุปีตุํ วมฺภูติ, โส หิ สีตํ ปฏฺิ
พาหิตุํ สมตฺถโตติ ฯ “สามเณร ตฺวํ มหาปฺลฺโย กมฺพลํ ลภฺยยาสิ,

อมหากัม กุโตะ กมฺพโลติ ฯ “เตนหิ ภนฺเต กมฺพลตฺติกา มยา
 สทฺธิ อากจฺจนฺตฺติ สกฺลวิหาเร อาโรจาเปติ ฯ ภิกฺขุ “สามเณเรณ สทฺธิ
 คนฺตฺวา กมฺพลํ อหริสฺสามาติ สตฺตฺวสฺสติกสามเณรํ นิสฺสาย
 สหสฺสมตฺตา ภิกฺขุ นิกฺขมึสฺสุ ฯ โส “เอตฺตกานํ ภิกฺขุณํ กุโตะ กมฺพ
 เล ลภิสฺสามีติ จิตฺตมฺปิ อนุปฺปาเตตฺวา เต อาทาย นคราภิมุโข
 ปายาสี ฯ สฺวทินฺนสฺส หิ ทานสฺส เอวฺรุโป อานฺุภาโว โหติ ฯ โส พหิ
 นครเวยว ฆมฺรปฺปฏิปาภฺยิยา จรฺนฺโต ปญฺจ กมฺพลสตานิ ลภิตฺวา อนุโต
 นครํ ปาวีสึ ฯ มนฺุสฺสา อิตฺโต จิตฺโต จ กมฺพเล อหฺรณฺติ ฯ เอโก
 ปน ปฺริโส อापณฺทฺวาเรณ คจฺจนฺโต ปญฺจ กมฺพลสตานิ ปสาเรตฺ
 วา นิสฺสินนํ เอกํ อापณฺทํ ทิสฺวา อหฺ “อมฺโภ เอโก สามเณโร
 กมฺพเล สํหฺรณฺโต อากจฺจติ, ตว กมฺพเล ปฺฏิจฺฉาเทหีติ ฯ “กั
 ปน โส ทินฺนเก คณฺหาติ อฺุทาทฺุ อฺุทินฺนเกติ ฯ “ทินฺนเก คณฺหาตี
 ติ ฯ “เอวํ สนฺเต, สเจ อิจฺฉิสฺสามิ, ทสฺสามิ; โน เจ, น ทสฺสามิ;
 คจฺจ ตวณฺติ อฺุยโยเชสิ ฯ มจฺฉริโน หิ อนุธฺพาลา, เอวํ ปเรสุ ทานํ
 ททมาเนสุ, มจฺฉรายิตฺวา อสทิสฺทานํ ทิสฺวา มจฺฉรายนฺโต กาโล
 วีย นิริเย นินฺพพตฺตณฺติ ฯ อापณฺทโก จินฺเตสิ “อํ ปฺริโส อตฺตโน
 ธมฺมตาย อากจฺจมาโน ‘ตว กมฺพเล ปฺฏิจฺฉาเทหีติ มํ อหฺ, อหฺมฺปิ
 ‘สเจ โส ทินฺนกํ คณฺหาติ, อหํ มม สนฺตํ สเจ อิจฺฉามิ, ทสฺสามิ;
 โน เจ, น ทสฺสามีติ อวจํ; ทิฏฺจกํ ปน อเทนฺตสฺส ลชฺชา
 อฺุปฺปชฺชติ, อตฺตโน สนฺตํ ปฺฏิจฺฉาเทนฺตสฺส โทโส นตฺติ; อิเมสุ
 ปญฺจสุ กมฺพลสฺเตสุ เทว กมฺพลา สตฺสหสฺสคฺขณิกา, อิเม ปฺฏิจฺฉาเทตฺ
 วภูตฺตีติ เทวปํ กมฺพเล ทสฺย ทสํ สมฺพนฺุชิตฺวา เตสํ อนุตเร
 ปกฺขิปิตฺวา ปฺฏิจฺฉาเทสิ ฯ

ลักษณะคนตระหนี่

(หน้า ๑๗๘-๑๘๐ สามเณโรปี ภิกขุสหัสเสน – ปิณฑาย ปาวีสี)

สามเณโรปี ภิกขุสหัส
เสน สทฐิ ตัม ปเทสํ ปาปุณฺธิ ฯ อาปนฺนิกสฺส สามเณรํ ทิสฺวา ว ปุตฺต
สิเนโท อุปฺปชฺชติ ฯ สกฺกสฺสริรํ สิเนเหเน ปรีปนฺณํ อโหสิ; โส จินฺเตสิ
“ติฏฺฐจฺนตฺถุ กมฺพลานิ, อิมํ ทิสฺวา หทยมํสมฺปิ ทาทุํ ยุตฺตรูปนฺติ ฯ โส
เต เทวปี กมฺพลํ นีหริตฺวา สามเณรสฺส ปาทมฺมุเล จเปตฺวา วนฺทิตฺวา
“ภนฺเต ตยา ทิฏฺฐจฺมมฺสฺส ภาคิ อสฺสนฺติ อวจ ฯ โสปีสฺส “เอวํ
โหตุติ อนุโมทณฺ์ อกาสิ ฯ สามเณโร อนุโตนคเรปี ปญฺจ กมฺพลส
ตานิ ลภิ ฯ เอวํ เอกทิวเสเยว กมฺพลสฺสทสฺสํ ลภิตฺวา ภิกขุสฺสทสฺส
อทาสิ ฯ อถสฺส “กมฺพลทายกตฺสิโสติ นามํ กรีสุ ฯ เอวํ นาม
กรณทิวเส ทินฺนํกมฺพลํ สตฺตวสฺสติกกาเล กมฺพลสฺสทสฺสภาวํ ปาปุณฺธิ ฯ
พฺุทฺธสาสนํ ทิ จเปตฺวา นตฺถณฺณํ จานํ, ยตฺถ อุปฺปํ ทินฺนํ พหุํ โห
ติ, พหุํ ทินฺนํ พหุตรํ; เตนาห ภควา “ตถารูโปยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสงฺฆเ;
ยถารูเป ภิกฺขุสงฺฆเ อุปฺปํ ทินฺนํ พหุํ โหติ, พหุํ ทินฺนํ พหุตรน
ติ ฯ เอวํ สามเณโรปี เอกสฺส กมฺพลสฺส นิสฺสนฺเทเน สตฺตวสฺสติก
กมฺพลสฺสทสฺสํ ลภิ ฯ

ตสฺส เชตวเน วิหฺรณตสฺส, อภิกฺขณฺ์ ฅาติทารกา สนฺติกํ
อาคนฺตฺวา กถาสลฺลาปํ กโรนฺติ ฯ โส จินฺเตสิ “มยา อีธ วสนฺเตเน,
ฅาติทารเกสุ อาคนฺตฺวา กถเนเตสุ, อกเถตฺุปี น สกฺกา, เอเตหิ สทฐิ
กถาปฺปญฺเจเน อตฺตโน ปตฺติจฺจํ กาทุํ น สกฺกา, ยนฺนุนาหํ สตฺถ
สนฺติเก กมฺมฏฺจานํ อุกฺคเหตฺวา อรณฺณํ ปวีเสยฺยนฺติ ฯ โส สตฺถาร
อุปฺสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา ยาว อรหตฺตา กมฺมฏฺจานํ กถาเปตฺวา

อุปัชฌาย์ วนทิตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย วิหารา นิกฺขมิตฺวา จินฺเตสิ
 “สเจ อาสนนฺนุจฺจาเน วสิสฺสามิ, ฌาตกา มํ ปกฺโกสิสฺสนฺตฺติ
 วิสฺติโยชนสฺตมคฺคํ อคฺมาสิ ฯ” อเถเกน คามทฺวาเรน คจฺฉนฺโต เอกํ
 มหฺลลคฺปุริสํ ทิสฺวา ปุจฺฉิ “กิณฺนุ โข อุปาสก อิมสฺมี ปเทเส
 วสนฺตานิ อารญญกฺวิหาโร อตฺถิติ ฯ” “อตฺถิ ฆนฺเตติ ฯ” “เตนหิ เม
 มคฺคํ อาจิกฺขาติ ฯ” มหฺลลคฺอุปาสกสฺส ปน ตํ ทิสฺวา ปุตฺตสิเนโห
 อุทปาติ ฯ” อถสฺส ตตฺถเว จิโต อนาจิกฺขิตฺวา “เอหิ ฆนฺเต, อา
 จิกฺขิสฺสามิ เตติ วตฺวา ตํ คเหตุวา ว อคฺมาสิ ฯ” สามเณโร
 เตน สทฺธิ คจฺฉนฺโต อนฺตรามคฺเค นานาปุพฺพลปฺปมฺณฺตฺเต
 ฉปฺปลยจฺปฺปเทเส ทิสฺวา “อํ อุปาสก ก็ ปเทโส นามาติ ปุจฺฉิ ฯ”
 โสปีสฺส เตสํ นามานิ อาจิกฺขนฺโต อารญญกฺวิหารํ ปตฺวา “อิทํ ฆนฺเต
 ฆาสฺกญฺจํ, อิธ วสาหิตี วตฺวา “ฆนฺเต โโก นาม ตฺวนฺติ นามํ ปุจฺ
 ฉิตฺวา, “อํ วนฺวาสิตฺติสฺโส นาม อุปาสกาทิ วุตฺเต, “เสว อม
 หากํ คามे ปิณฺฑทฺาย จริตุํ วญฺญตีติ วตฺวา นินฺตฺติตฺวา อตฺตโน
 คามเมว คโต “วนฺวาสิตฺติสฺสตุเถโร นาม วิหารํ อาคโต, ตสฺส ยา
 คฺคฺตฺตาทีนํ ปฺปฺปยาเทถาติ มนฺุสฺสานํ อโรเจสิ ฯ” สามเณโร ปจฺมเมว ติส
 โส นาม หุตฺวา ตโต ‘ปิณฺฑปาตทฺายกตฺติสฺโส, กมฺพลทฺายกตฺติสฺโส, วน
 วาสิตฺติสฺโส อิมานิ ตีณิ นามานิ ลภิตฺวา สตฺตวสฺสพฺภนฺตเร จต
 ตาริ นามานิ ลภิ ฯ” โส ปฺนทิวเส ปาโตว ตํ คามํ ปิณฺฑทฺาย ปา
 วิสิ ฯ”

ติสสสามเนรออกป่าทำสมณธรรม

(หน้า ๑๘๐-๑๘๒ มนุสสา ภิกขุ ทตฺวา — เตสํ ฐมฺมกถํ กเถสิ)

—————> มนุสสา ภิกขุ ทตฺวา วนฺทีสุ ๑ สาม
เนโร “สุจิตา โทถ, ทุกฺขา มุจฺจถาติ อาห ๑ เอกมนุสฺโสปี ตสฺส
ภิกขุ ทตฺวา ปุณฺ เคหํ คนฺตุํ นาสกฺขิ ๑ สพฺเพ โอลิเกนฺตา ว อฏฺฐํ
สุ ๑ โสปี อตฺตโน ยาปนมตฺตํ คนฺธิ ๑ สกฺลคามวาสีโน ตสฺส ปาทมุ
เล อูเรน นิปชฺชิตฺวา “ภนฺเต ตุมฺहेสุ อิมํ เตมาสํ อิท วสนฺเต
สุ, มยํ ตีณิ สรณานิ คเหตฺวา ปญฺจสุ สีเลสุ ปตฺติจาย
มาสสฺส อฏฺฐ อูโปสถกมฺมานิ กริสฺสาม, อิท วสนฺตถาย โน ปฏฺิณ
ณํ เทถาติ ๑ โส อุปการํ สลฺลกฺเขตฺวา เตสํ ปฏฺิณณํ ทตฺวา นิพทฺธํ
ตตฺถเว ปิณฺฑาย จริ, วนฺทิตฺววนฺทิตฺกฺขณฺเ จ “สุจิตา โทถ, ทุกฺขา
มุจฺจถาติ ปททฺวยเมว กเถตฺวา ปกฺกามิ ๑ โส ตตฺถ ปจฺมมาสญฺจ
ทฺุติยมาสญฺจ วิดีนาเมตฺวา, ตติยมาเส คจฺจนฺเต, สห ปฏฺิสมฺภิทาหิ
อรหตฺตํ ปาปฺณิ ๑

อดสฺส ปวาเรตฺวา วุตฺถวสฺสกาเล อุปชฺฌาโย สตฺถารํ
อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา อาห “ภนฺเต ติสฺสสามเนรสฺส สนฺติกํ
คจฺจามิตี ๑ “คจฺจ สารีปฺุตตาติ ๑ โส อตฺตโน ปรีวาระ ปญฺจสเต
ภิกฺขุ อาทาย ปกฺกมนฺโต “อาวฺโส โมคฺคฺลฺลาน, อหํ ติสฺสสาม
เนรสฺส สนฺติกํ คจฺจามิตี อาห ๑ โมคฺคฺลฺลานตฺเถโร “อหฺมปิ
อาวฺโส คจฺจิสฺสามิตี ปญฺจหิ ภิกฺขุสเตหิ สทฺธิ นิกฺขมิ ๑ เอเตเนว
ปาเยน “มหากสฺสปตฺเถโร อนฺรุทตฺเถโร อุปาลิตฺเถโร ปุณฺณต
เถโรติ สพฺเพ มหาสวกา ปญฺจหิ ปญฺจหิ ภิกฺขุสเตหิ สทฺธิ
นิกฺขมึสุ ๑ สพฺเพสมฺปิ มหาสวกาณํ ปรีวารา จตฺตาฬีสภิกฺขุสทฺสา

นิ อเหตุ ๑ เต วิตติโยชนสตัด มคคํ คนตฺวา โจรคามํ สมฺปตฺเต
 สามเณรสฺส นินฺพทฺฐปฺจฺจาโก อุปาสโก คามทฺวาเรเยว ทิสฺวา
 ปจฺจุกฺคนตฺวา วนฺทึ ๑ อถ นํ สาริปฺุตตฺเถโร ปุจฺฉิ “อตฺถิ นฺ ไซ อุ
 ปาสก อิมสฺมี ปเทเส อารญฺญกวิหาโรติ ๑ “อตฺถิ ฆนฺเตติ ๑ “สภิกฺขุ
 โกติ ๑ “สภิกฺขุโก ฆนฺเตติ ๑ “โก นาม ตตฺถ วสตีติ ๑ “วณฺวาสิตีติ
 สฺส ฆนฺเตติ ๑ “เตนฺทึ มคคํ โน อจิกฺขาติ ๑ “เก ตุมฺเห ฆนฺเต
 ติ ๑ “มยํ สามเณรสฺส สนฺติกํ อากตฺาติ ๑ อุปาสโก เต โอลเกตุ
 วา ฆมฺมเสนาปตี อาทิ กตฺวา สพฺเพปิ มหาสวเก สญฺชานึ ๑ สฺส
 นินฺนตฺรํ ปิตฺยา พุจฺจสฺริโร หุตฺวา “ติจฺจถ ตาว ฆนฺเตติ เวเคน คามํ
 ปวิสิตฺวา “เอเต อยฺยา สาริปฺุตตฺเถโร อาทิ กตฺวา อสีติมหา
 สวกา อตฺตโน อตฺตโน ปริวเรหิ สทฺธิ สามเณรสฺส สนฺติกํ
 อากตฺา, มลฺลจปีจฺจตฺถรณ- ทีปเตลาทีนึ คเหตุวา เวเคน นิก
 ขมถาติ อุคฺโขมเสสิ ๑ มนุสฺสา ตาวเทว มลฺลจาทึนึ คเหตุวา
 เถรณํ ปทานุปทิกฺกา หุตฺวา เถเรหิ สทฺธิเยว วิหารํ ปวิสิสฺสุ ๑ สาม
 เณโร ภิกฺขุสงฺฆํ สญฺชานิตฺวา กติปยานํ มหาเถรณํ ปตฺตจิวฺรานึ
 ปฏิกฺคเหตุวา วตฺตมกาสิ ๑ ตสฺส เถรณํ วสนฺนฺจณํ สํวิทหนตฺส
 ปตฺตจิวฺเร ปฏิสฺตามนตฺสเสว, สมฺนุชกาโร ชาโต ๑ สาริปฺุตตฺเถโร อุ
 ปาสเก อาท “คจฺจถ อุปาสกา, ตุมฺหากํ อนุชกาโร ชาโตติ ๑ “ฆน
 เต อชฺช ฆมฺมสฺสวณฺทิวสฺส, น มยํ คมิสฺสาม, ฆมฺมํ สฺสนิสฺสาม
 , อิตฺโต ปุพฺเพ ฆมฺมสฺสวณฺมปิ โน นตฺถิติ ๑ “เตนฺทึ สามเณร ทีป
 ชาเลตฺวา ฆมฺมสฺสวณฺกาลํ อุคฺโขมเสหิติ ๑ สฺส ตถา อกาสิ ๑ อถ
 นํ เถโร อาท “ติสฺส ตว อุปฺจฺจาภา ‘ฆมฺมํ สฺสตุกามฺมหาติ วทฺนฺติ,
 กเถหิ เตสํ ฆมฺมนฺติ ๑ อุปาสกา เอกปฺปหาเรเนว อุจฺจาย “ฆนฺเต อม

หาก อยโย ‘สุจิตา โหถ, ทุกขา มุจจถาติ อิมานิ เทว ปทา
 นิ จเปตฺวา อญญํ ฌมฺมกถํ น ชานาติ, อมหากํ อญญํ ฌมฺมกถิกํ
 เทถาติ วทิสฺส ฯ สามเณโร ปน อรหตฺตํ ปตฺวาปิ เนว เตสํ ฌมฺมกถํ
 กเถสิ ฯ

เหตุให้ถึงสุขและพ้นจากทุกข์

(หน้า ๑๘๒-๑๘๔ ตทา ปน นํ –ปตฺตจิวรมาทาย ปาวิสฺส)

—————> ตทา ปน นํ อุปชฺฌาโย “สามเณร
 กถํ ปน สุจิตา โหนฺติ, ทุกขา มุจฺจนฺติ; อิมํสํ โน ทฺวินนํ ปทานํ
 อตถํ กเถหิตฺติ อาท ฯ โส “สาธฺ ฆนฺเตติ จิตฺตวิชนี คเหตุวา ฌมฺ
 มาสนํ อภิริยุห ปญฺจหิ นิกายะหิ อตฺถลฺลจ การณฺลฺลจ อากทฺตฺมิตฺ
 วา ฌนฺวสฺสํ วสฺสนฺโต จาตุทํปกมหาเมโฆ วย ฆนฺธธาตฺตฺอายตฺน
 โปธิปฺกฺขิยธฺมเม วิภฆนฺโต อรหตฺตนิฏฺเฏน ฌมฺมกถํ กเถตฺวา “ฆนฺเต
 เอวํ อรหตฺตป-ปตฺตสฺส สฺขํ โหติ, อรหตฺตปตฺโตเยว ทุกขา มุจฺจติ
 , เสสฆฺนา ชาติทุกขาทีหิ เจว นิริยทุกขาทีหิ จ น ปริมุจฺจนฺตีติ
 อาท ฯ “สาธฺ สามเณร สุกฺกิตฺโต เต ปทภาโณ, อิทานิ สรภาณํ
 ภาณหิตฺติ ฯ โส สรภาณมฺปิ ภาณิ ฯ อรุณฺเ อุกฺคจฺจนฺเต, สาม
 เณรสฺส อุปฺภฺจจากมนฺุสฺสา เทว ภาคา อเหตุํ ฯ เอกจฺเจ “น วต โน
 อิตฺโต ปุพฺเพ เอวรฺูโป กกฺขโพ ทิฏฺฐปฺุพฺโพ, กถฺยหิ นาม เอว
 รฺูปี ฌมฺมกถํ ชานนฺโต เอตฺตํ กถํ มาตาปีตฺตฺฏจาเน จตฺวา
 อุปฺภฺจหนฺตานิ มนฺุสฺสานํ เอกมฺปิ ฌมฺมปทํ น กเถสิติ กุชฺฌิสฺส ฯ
 เอกจฺเจ “ลาภา วต โน, เย มยํ เอวรฺูปี ภาทนต์ํ कुณํ วา อकुณํ วา
 อชานนฺตาปี อุปฺภฺจหิมฺหา, อิทานิ ปนสฺส สนฺติเก ฌมฺมํ โสตุํ

ลภิมหาติ ตุสสีสุ ฯ สมมาสมพุทฺโธปี ตํทิวสํ ปจฺจฺจสสมเย โลกํ
 โอลเณนโต วนวาลิติสฺสสฺส อุปฺภฺจจาเก อตฺตโน ฌาณชาลสฺส อนุ
 โต ปวิฏฺเฐ ทิสฺวา “กิณฺนุ โข ภวิสฺสตีติ อวชฺชนโต อิมมตถํ
 อุปฺชาเรสิ “วนวาลิติสฺสสฺส อุปฺภฺจจาเก เอกจฺเจ กุฑฺธา, เอกจฺเจ
 ตฺถฺจฺจา, มยฺหํ ปุตฺตสฺส ปน สามเณรสฺส กุฑฺธา นิริยคามิโน ภวิสฺสนุ
 ติ, คนฺตพฺพเมว ตตฺถ มยา, มยิ คเต, สพฺเพปิ เต สามเณเร
 เมตฺตจิตฺตํ กตฺวา ทุกฺขา มุจฺจิตฺตฺนตีติ ฯ เตปี มนุสฺสา ภิกฺขุสงฺฆํ
 นิมนฺเตตฺวา คามํ คนฺตฺวา มณฺทปํ การเตตฺวา ยาคฺกุฏตฺตาทีนิ สมฺปา
 เทตฺวา อาสนานิ ปญฺญาเปตฺวา สงฺฆสฺส อากมฺนํ โอลเณนตา นิสีทํ
 สฺสุ ฯ ภิกฺขุปี สรโรปฺปชฺคคณํ กตฺวา ภิกฺขาจารเวลาย คามํ ปวิสฺนฺตา
 สามเณรํ ปุจฺฉิสฺสุ “กํ นุ ติสฺส อมฺเหติ สทฺธิ คมิตฺสสฺสิ, อุทาหุ
 ปจฺฉาติ ฯ “มม คมฺนเวลายเมว คมิตฺสสามิ, คจฺฉถ ตุมฺเห ฆนฺเตติ
 ฯ ภิกฺขุ ปุตฺตจิวรมาทาย ปาวิสฺสีสุ ฯ

พวกมนุษย์เลื่อมใสตีสสสามเณร

(หน้า ๑๘๔-๑๘๕ สดฺดา เชตวนสฺมีเยว – ตฺวํ ปมชฺชสีติ)

—————> สดฺดา เชตวนสฺมี
 เยว จิวริ ปารุปีตฺวา ปุตฺตมาทาย เอกจิตฺตกฺขเณเนว คนฺตฺวา
 ภิกฺขุณํ ปุโรโต จิตฺเมว อตฺตานํ ทสฺเสสิ ฯ “สมมาสมพุทฺโธ อา
 คโตติ สกถคาโม สงฺขุภิตฺวา เอกโกถาหโล อโหสิ ฯ มนุสฺสา
 อุทคฺคจิตฺตา พุทฺธปฺปมฺขํ ภิกฺขุสงฺฆํ นิสีทาเปตฺวา ยาคุํ ทตฺวา
 ชชฺชกํ อทฺสฺสุ ฯ สามเณโร, ฆตฺเต อนิฏฺฐิตฺเตเยว, อนุโตคามํ ปาวิสฺสี
 ฯ คามวาลิโน นีหริตฺวา ตสฺส สกฺกจฺจํ ภิกฺขํ อทฺสฺสุ ฯ โส ยา

ปนมตตํ คเหตฺวา สตฺถุ สฺนฺตํ กนฺตฺวา ปตฺตํ อุปฺนาเมสิ ฯ สตฺถา “อาหฺร ติสฺสาติ หตฺถํ ปสาเรตฺวา ปตฺตํ คเหตฺวา “ปสฺส สารีปฺตฺตํ ตว สามเณรสฺส ปตฺตฺนฺติ เณรสฺส ทสฺเสสิ ฯ เถโร สตฺถุ หตฺถโต ปตฺตํ คเหตฺวา สามเณรสฺส ทตฺวา “คจฺฉ, อตฺตโน ปตฺตฺนฺจฺฉานเ นิสฺสีติตฺวา ภตฺตํ กิจฺจํ กโรหีติ อาห ฯ คามวาสีโน พุทฺธปฺปมฺขํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีวีสิตฺวา สตฺถารํ อนุโมทฺนํ ยาจีสฺสุ ฯ สตฺถา อนุโมทฺนํ กโรนฺโต เอวมาห “ลาภา โว อุปาสกา, เย ตุมฺเห อตฺตโน กุณฺ ปกํ สามเณรํ นิสฺสาย ‘สารีปฺตฺตํ โมคฺคฺคฺลฺลานํ กสฺสฺปนฺติ อสีติมหา สาวเก ทสฺสนาย ลภถ, อหฺมปิ ตุมฺหากํ กุณฺปกเมว นิสฺสาย อาคโต, พุทฺธทสฺสนมฺปิ โว อิมํ นิสฺสาเยว ลทฺธํ, ลาภา โว, สฺลทฺธํ โวติ ฯ มนุสฺสา จินฺตยีสฺสุ “อโห อมฺหากํ ลาภา; พุทฺธานญฺเจว ภิกฺขุสงฺฆสฺส จ อารานสมตฺถํ อมฺหากํ อยฺยํ ทสฺสนาย ลภาม, เทยฺยธมฺมญฺจสฺส ทาตุํ ลภามาติ ฯ สามเณรสฺส กุทฺธมนุสฺสา ตฺสฺสีสฺสุ ฯ ตฺถุจฺฉมนุสฺสา ภิกฺขุโยโส มตฺตาย ปสฺสีทิสฺสุ ฯ อนุโมทฺนาวสา เน จ พุทฺธ โสตาปตฺติผลาทีนํ ปาปฺณีสฺสุ ฯ สตฺถา อุจฺฉายาสนา ปกฺกามิ ฯ มนุสฺสา สตฺถารํ อนุคนฺตฺวา วนฺทิตฺวา นิวตฺตีสฺสุ ฯ

สตฺถา สามเณเรณ สทฺธิํ สมธฺุเรณ คจฺฉนฺโต “สามเณร อยฺยํ ปเทโส โก นาม, อยฺยํ ปเทโส โก นามาติ ปุพฺเพ ตสฺส อุปาสเกณ ทสฺสิตปฺปเทเส ปุจฺฉนฺโต อคฺมาสิ ฯ สามเณโรปิ “ภนฺเต อยฺยํ อิตฺถนฺนาโม, อยฺยํ อิตฺถนฺนาโมติ อาจิกฺขมาโน ว อคฺมาสิ ฯ สตฺถา ตสฺส วสนฺนฺจฺฉานํ คนฺตฺวา ปพฺพตมตฺถกํ อภิรฺุหิ ฯ ตตฺถ จิตานํ ปน มหาสมฺมุทฺโท ปญฺญาติ ฯ สตฺถา สามเณรํ ปุจฺฉนฺติ “ติสฺส ปพฺพตมตฺถเก จิตฺโต อิตฺโต จิตฺโต จ โอลเกตฺวา ก็ ปสฺสสีติ ฯ

“มหาสมุทท์ ฌนุเตติ ฯ “สมุทท์ ทิสฺวา ก็ จินฺเตสึติ ฯ “มม ทุกฺจิต
 กาลเ โรทนฺตสฺส, จตฺตฺหิ มหาสมุทฺเทหิ อติเรกตเรน อสฺสุนา
 ภวิตพฺพนฺติ อิทํ ฌนุเต จินฺเตสึนฺติ ฯ “สาธฺ สุธฺ ติสฺส, เอเวเมตฺ,
 เอเกกสฺส หิ สตฺตสฺส ทุกฺจิตกาลเ ปคฺขมฺริตอสุสุ จตฺตฺหิ มหาสมุท
 เทหิ อติเรกตฺรเมวาทิ ฯ

อิทญจ ปน วตฺวา อิมํ คาถมาห

“จตุสฺ สมุทฺเทสุ ชลํ ปริตฺตกํ,
 ตโต พหุํ อสุสุชลํ อนปฺปกํ
 ทุกฺเขน ผุฏฺจสฺส นรฺสฺส โสจโต;
 ก็การณา สมฺม ตฺวํ ปมชฺชสึติ ฯ

สถานที่สัตว์เคยตายและไม่เคยตาย

(หน้า ๑๘๕-๑๘๗ อถ นํ ปุณ –วิปฺพลปฺนฺตา วิจฺริสฺ)

อถ นํ ปุณ ปุจฺฉิ “ติสฺส กหํ วสฺสึติ ฯ “อิมสฺมี ปพฺภาเร ฌนุเตติ
 ฯ “ตตฺถ ปน วสนฺโต ก็ จินฺเตสึติ ฯ “มยา มรฺนฺเตน อิมสฺมี จ
 านเ กตสฺส สรฺรนิกฺเขปฺสฺส ปฺริจฺเจโท นตฺถึติ จินฺเตสึ ฌนุเตติ ฯ
 “สาธฺ สุธฺ ติสฺส, เอเวเมตฺ, อิเมสฺ หิ สตฺตานํ ปจฺวิยํ นิปฺช
 ชิตฺวา อมตฺฏจฺานํ นาม นตฺถึติ วตฺวา

“อุปฺสาพฺหกนามานํ	สทฺสฺสานิ จตฺตฺททฺส
อสุมี ปเทเส ททฺตฺมานิ	นตฺถิ โลเก อนามตํ ฯ
ยมฺหิ สจฺจญฺจ ฐมฺโม จ	อหึสา สญฺญมฺโม ทโม,
เอตฺทริยา เสวนฺติ,	เอตํ โลเก อนามตฺนฺติ

อิมํ ทุกฺนิปาเต อุปฺสาพฺหกชาตกํ กเถสิ ฯ อิติ ปจฺวิยํ สรฺรนิกฺเขปํ

กตวา มรณเตสุ อมตปุพฺเพ ปเทเส มรณตา นาม นตฺถิ ฯ
อานนฺตฺเถรสทิสสา ปน อมตปุพฺเพ ปเทเส ปรีนิพฺพายนฺติ ฯ

อานนฺตฺเถโร กิร วิสฺวสฺสสติกกาเล อายุสงฺขารํ โอโลเกนฺโต
ปริกฺขิณฺถาวั ญตฺวา “อิโต สตฺตเม ทิวเส ปรีนิพฺพายิสฺสามิตี
อาโรเจสิ ฯ ตํ ปวตฺตี สุตฺวา โรหิณฺนินฺทียา อุกฺกยตีรวาสีเกสุ มนุสฺเสสุ
โอริมตีรวาสิกา “มยฺ เถรสฺส พหุปกฺรา, อมฺหากํ สนฺติเก ปรีนิพฺพา-
ยิสฺสตีติ วทิสฺสุ ฯ ปาริมตีรวาสิกา “มยฺ เถรสฺส พหุปกฺรา, อมฺ-
หากํ สนฺติเก ปรีนิพฺพายิสฺสตีติ ฯ เถโร เตสํ วจฺนํ สุตฺวา “อุกฺกยตีร-
วาสีโนปิ มยฺหํ อุปการกา, ‘อิเม นาม อนฺุปกฺราติ น สกฺกา
วตฺตุ; สจาทํ โอริมตีเร ปรีนิพฺพายิสฺสามิ, ปาริมตีรวาสีโน
ธาตฺุคฺคหณตฺถํ เตหิ สทฺธิ กฺลหํ กริสฺสนฺติ; สเจ ปาริมตีเร
ปรีนิพฺพายิสฺสามิ, โอริมตีรวาสีโน ตถา กริสฺสนฺติ; กฺลโห อุปฺปชฺชมา
โนปิ มํ นิสฺสาเยว อุปฺปชฺชิสฺสตี, วุสฺสมมาโนปิ มํ นิสฺสาเยว วุสฺ-
มิสฺสตีติ จินฺเตตฺวา “โอริมตีรวาสีโนปิ มยฺหํ อุปการกา, ปาริม-
ตีรวาสีโนปิ มยฺหํ อุปการกา, อนฺุปกฺราโก นาม นตฺถิ; โอริมตีร-
วาสีโน โอริมตีเรเยว สนฺนิปตฺนตฺุ, ปาริมตีรวาสีโน ปาริมตีเรเยวติ
อาห ฯ ตโต สตฺตเม ทิวเส มชฺเฒ นฺทียา สตฺตตาลปฺปมาเณ อา
กาเส ปฺลลฺงฺเกน นิสีทิตฺวา มหาชนฺสฺส ฐมฺมํ กเถตฺวา “มม สรีริ
มชฺเฒ กิขฺชิตฺวา, เอโก ภาโค โอริมตีเร ปตฺตุ; เอโก ปาริมตีเรติ
อธิฏฺฐาย ยถานิสฺสินฺโน ว เตโฆธาตฺุ สฺมาปชฺชิ ฯ อคฺคิชาลา อฏฺฐหีสุ
ฯ สรีริ มชฺเฒ กิขฺชิตฺวา, เอโก ภาโค โอริมตีเร ปติ, เอโก ปาริม-
ตีเร ฯ มหาชนฺ ปรีเทวิ ฯ ปจฺวิอุทฺริยนสทฺุโท วิย อาโรทฺนสทฺุโท
อโหสิ สตฺถุ ปรีนิพฺพานเ อาโรทฺนสทฺุโทปี การุญฺญตโร ฯ มนุสฺ

สา จตุตถาโร มาเส โรทนุตตา ปรีเทวนุตตา “สตถุ ปตตจิวรคคาหเก
ติฏฐนุเต, สตถุ จิตกาโล วีย โน อโหสิ, อิทานิ โน สตถา ปรีนิพ
พุโตติ วิปปลปนุตตา วิจรัสสุ ฯ

พระศาสดาสอนทนายกับติสสสามเณร

(หน้า ๑๘๗-๑๙๐ ปุณ สตถา สามเณร — วนวาสิติสสตุเถรวตถุ)

ปุณ สตถา สามเณร ปุจฺฉิ “ติสฺส อิมสฺมี วนสณฺฑเท ที่ปีอา
ทีนํ สทฺเท น ภายสีติ ฯ “น ภายามิ ภควา, อปิจ โข ปน เ
เตสํ สทฺทํ สุตฺวา วนรติ นาม อุปฺปชฺชตีติ วตฺวา สฏฺฐิมตฺตาหิ
คาลาหิ วนวณฺณํ นาม กเถสี ฯ อถ นํ สตถา “ติสฺสาติ อามนฺเต
สี ฯ “กึ ฆนฺเตติ ฯ “มยํ คจฺฉาม, ตฺวํ คมิสฺสสี นีวตฺติสฺสสีติ ฯ
“มยํ อุปฺชฺฌาเย มํ อาทาย คจฺฉนฺเต, คมิสฺสามิ, นีวตฺเตนฺเต, นีวตฺ
ติสฺสามิ ฆนฺเตติ ฯ สตถา ภิกฺขุสงฺฆเณ สทฺธี ปกฺกามิ ฯ สาม
เณรสฺส ปน นีวตฺติตฺตฺเมว อชฺฌาสโย ฯ เถโร ตํ ญตฺวา “ติสฺส สเจ
นีวตฺติตฺตฺกาโม, นีวตฺตาหิตี อาห ฯ โส สตถารญจ ภิกฺขุสงฺฆญจ วน
ทิตฺวา นีวตฺติ ฯ สตถา เชตวนเมว อคมาสี ฯ

ภิกฺขุนํ ฐมฺมสภายํ กถา อุตฺปาติ “อโห วต ติสฺสสามเณโร
ทูกฺกริ กโรติ; ปฏฺฐินฺนุคฺคหณฺโต ปฏฺฐายสฺส ฌาตกา สตฺตสุ
มจฺจเลสุ ปญฺจนฺนํ ภิกฺขุสฺตานํ อปฺโปทกมฺรฺฐปายาสเมว อทฺสุ,
ปพฺพชิตกาเล อนฺโตวิหาเร พุทฺธปฺปมุขสฺส ภิกฺขุสงฺฆสฺส สตฺต
ทิวสานิ อปฺโปทกมฺรฺฐปายาสเมว อทฺสุ, ปพฺพชิตฺวา อฏฺฐเม ทิวเส คามํ
ปวิสนฺโต ทฺวีเหว ทิวเสหิ สฏฺฐกสฺสเสณ สทฺธี ปิณฺฑปาทสฺสสํ ลภิ
, ปุเนกทิวสํ กมฺพลสฺสสํ ลภิ, อิติสฺส อิชฺ วสนกาเล มหาลาภสฺสกกา

โร อุปปชชช, อิทานิ เอวรูปี ลากสกุการัง ฉชชชชชช อรณณํ ปวิ
 สิตฺวา มิสฺสกาหาเรน ยาเปติ; ทุกกรการโก วัต สามเณโรติ ฯ
 สตถา อากนฺตฺวา “กาย นุตถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนนฺนินฺ
 นาทิ ปุจฺฉิตฺวา, “อิมาย นามาทิ วุตฺเต, “อาม ภิกฺขเว
 ลาภุปนฺนินฺ นามเสถ อณฺณา นินฺพพานคามินิ ปฏฺฐิปทา อณฺณา;
 ‘เอวํ ลากํ ลภิสฺสามิตี หิ อารณฺณกาธิธฺตงฺคสมาทานวเสน ลาภุ
 นิสฺสํ รกฺขนฺตสฺส ภิกฺขุโน จตฺตารอ อปายา วิภฺชทวารายเว ตินฺนจฺนฺติ,
 นินฺพพานคามินิยา ปน ปฏฺฐิปทาย อุปฺปนฺนํ ลากสกุการัง ปหาย
 อรณฺณํ ปวิสิตฺวา ชฺมณฺเณโต วายมนฺโต อรหตฺตํ คณฺหตีติ อฺนุสนฺธิ
 ชฺมณฺเณตฺวา ธมฺมํ เทเสนโต อิมํ คาลมาห

“อณฺณา หิ ลาภุปนฺนินฺ, อณฺณา นินฺพพานคามินิ”
 เอวเมตํ อภินฺถาย ภิกฺขุ พุทฺธสฺส สาวโก
 สกุการัง นาภินฺนุเทยย วิเวกมนฺุพฺรุหเยติ ฯ

ตตถ “อณฺณา หิ ลาภุปนฺนินฺ: ลาภุปนฺนินฺ นามเสถ อณฺ
 ณา เอว, อณฺณา นินฺพพานคามินิ ปฏฺฐิปทา ฯ ลาภุปนฺนินฺ หิ
 ภิกฺขุณา โลกํ อกฺุสลกมฺมํ กาคฺุ วฏฺฐติ ฯ กายวงฺกาทินิ กตฺตพฺพา
 นิ โหนฺติ ฯ ยสฺมี หิ กาลเ กายวงฺกาทิสฺส กิลฺลจฺจ กโรติ, ตทา ลาก
 อุปฺปชชชติ ฯ ปายาสปาภฺยิ หิ วงฺกํ อกตฺวา อฺชุกเมว หตฺถํ โ
 ตาเรตฺวา อุกฺขิปนฺตสฺส, หตฺถโถ มกฺขิตมตฺตโก ว โหติ, วงฺกํ กตฺวา
 โอตาเรตฺวา อุกฺขิปนฺตสฺส, ปน ปายาสปีณฺทํ อฺทฺธรณฺโตว นิก
 ชฺมตี, เอวํ กายวงฺกาทินิ กรณฺนกาเลเยว ลากสกุการอ อุปฺปชช
 ติ: อยํ อธฺมมิกา ลาภุปนฺนินฺ ฯ “อุปฺธิสมฺปทา จีวรธารณฺ
 พาทุสจฺจํ ปริวารอ อรณฺณวาโสติ เอวรูปฺเปหิ ปน การเณหิ อุปฺปนฺ

